СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

Рік LII. Ч. 29. Ню Йорк і Джерзі Сіти, субота, 12. лютого 1944. No. 29. New York and Jersey City, Saturday, February 12, 1944 Vol. LII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016
THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Світова нафта під контролею Аліянтів

Недавно оголошений секретарем внутрішних справ Гаролдом Ікесом плян будови рур для розведення нафти в великих джерел в Арабії, виявив підготову Америки, Англії й Росії до контролі 95 відсотків світової продукції нафти для післявоєнних цілей. Тому, та нафта буде грати рішальну ролю при операції літака, а через те і при політично-мілітарній контролі світом, йдуть переговори між згаданими трьома державами щодо розподілу нафтової продукції. Близький Схід, головно Савді Арабія, це теперішне головне багатство земного олію. Там має бути побудована світова дестиляція ропи і звідти рурами розпровадять олій до пристаней, доступних для згаданих держав. Це вирішено на конференціях в Каїро і в Тегерані, а незабаром відбудеться ще конференція з представниками Англії, опісля Росії у Вашингтоні. Такі вісти приходять від урядовців стейтового департаменту у Вашингтоні.

ПІДПОЛКОВНИК СТЕПАН М. МЕЛЬНИК — УКРАЇНЕЦЬ.

Між трьома втікачами з японського полону, що то тепер розповіли так багато про японські звірства, находиться підполковник Степан М. Мельник. Є він сином Максима Мельника, українця з Волині. Сам підполк. Мельник родився теж на Волині, в селі Невиря. Як покінчив вищу школу і каледж, то вступив до військової академії в Вест Пойнт.

„МИРНА АНГЛІЯ ОПИНИЛАСЬ У ВІЙНІ".

Такий є наголовок книжки, що її мають друкувати в Англії, а можливо теж і в Злучених Державах і Канаді, а яку написав Володимир Коростовець, що живе в Лондоні. Таке подає торонтонський „Український Робітник". Пише, що автор висказує погляд, що „з перемогою англьо-саксонського розуміння український нарід знайде своє певне самовизначення". Дух книжки має бути звернений „сильно проти тоталітаризмів усіх відтінків, ступнів і форм". Кажеться далі, що автор є українець, „якого провідна ідея й надія є бачити свою країну вільною від непрошених зайдів всякого виду, форми і закраски".

ЗАХОВАТИ ПАРОХІЯЛЬНІ АРХІВИ!

Американські поляки, шукаючи за матеріялами, що надавалисьб для вжитку при писанню історії польської імігpації в Америці, звернули увагу на парохіяльні акта. Кажуть, що хоч поляки вже давно в Америці, та хоч їх багато, мало є матеріялів, з яких можнаб пізнати, як вони тут жили і розвивались. Та в пригоді стануть парохіяльні акти, бо в них позаписувані теж і найважніші події по даних місцевостях. Дораджують, щоб ті старі книги пильно зберігати, бо це історичний матеріял.

ПОЛЬСЬКІ КУПЦІ ОРГАНІЗУЮТЬ ДОПОМОГУ ПОЛЬЩІ.

ПАТ подає, що в Пітсбурґу відбулась нарада польських купців з Пітсбурщини в справі приступлення до Краєвої Федерації Товариств Польських Купців в Америці. Та цікаве тут те, що польські купці рішили зорґанізувати висилку харчів і одягу зараз по війні для бідного польського населення в Польщі.

РАДА НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ.

Так має називатись політична репрезентація польського народу в Польщі, що має визнавати польський уряд у Лондоні. Організація функціонує в підпіллю. Таке подає Польська Аґенція телеґрафічна. Вона теж каже, що від 12. жовтня минулого року німці розстріляли в Варшаві 1,107 поляків, а 5,000 в інших польських містах.

ЩОБ ПОБОРЮВАТИ АНТИСЕМІТИЗМ.

В готелі Пенсилвенія в Ню Йорку відбудеться в днях 13. і 14. лютого краєва конференція, скликана заходами орґанізації „Ди Америкен Джуїш Конґрес", а присвячена справі поборювання антисемітизму, що, як кажеться в комунікаті, розбиває американську єдність і є зброєю, якої вживають в Америці анти-демократичні й фашистівські рухи.

ПРО ПОВОЄННІ ПРОБЛЕМИ.

„Америкен Камон", що є продовженням відомої організації „Форейн Ленґвідж Інформейшен Сервис" (ФЛІС), влаштовує 15. лютого, година 8.30 вечером, у своїй домівці, 40 Іст 40 вулиця, лекцію на тему „Деякі повоєнні проблеми, обговорювані чужомовною пресою". Це проблеми супроти Америки і „старого краю". Докладчиком буде Ярослав Чиж, менаджер відділу чужомовної преси.

Завзяті бої на побережжю під Римом

Завзята боротьба на побережжю Італії коло Анція ще далі загострюється. В середу ворог кидав у цю околицю постійні посилення, стараючися видно приперти аліянтські війська до моря. Ці останні відбивали одначе всі ці атаки.

60 миль далі на схід на головному італійському фронті німецькі війська ще держалися на верху гори Касіна, хоча аліянтські війська дещо там поступили вперед.

Кореспонденти подають, що перша німецька більша офензива на ново висаджені аліянтські війська видно розбилися об аліянтський артилерійний огонь.

СПРАВА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ВЖЕ ВИРІШЕНА — В МОСКВІ.

ОНА оголошує інтервю свого „представника" (чи не того, що написав неправду про Другий Конгрес Американських Українців!) з чехословацьким віце-премієром, Яном Масариком, що прибув з Лондону до Злучених Держав. Інтервю оберталось біля Карпатської України. Масарик казав, що українці з Підкарпаття були основою сформованої в Советах чехословацької бриґади, та що підкарпатські українці „обстоюють цілість передвоєнних границь Чехословаччини". Ще мав сказати таке: „Справа границь Чехословаччини вже вирішена й не буде оспорювана ні одною великою аліянтською державою. СССР визнав цілість Чехословаччини в її передвоєнних границях..." А ще далі заявив просто так: „Справа Карпатської України — є домашнім питанням чехословацької републики". І додав: „Очевидно, що ми будемо радитися Советського Союзу у всіх справах, які дотикають наших спільних інтересів".

З цього інтервю ще довідуємось, що якісь „Обєднані Чехословацькі Товариства" посилають звідси „сотні тисяч долярів, одіж, харчі, медикаменти" воєнним біженцям з Карпатської України, що є в Советах, а „ті, що найбільше кричать, що люблять український нарід і критикують чехословацький уряд, про це навіть словом ніколи не згадають".

Вартувалоб почути від віце-міністра, хто й коли повідомляв українську пресу про якусь таку допомогу? Як і вартувалоб знати, чи віце-міністер дійсно казав, що „визначні журналісти волять видумувати чесхословацьку опресію українського народу, а про поміч в горю не мають часу подумати".

Годі припустити, щоб Ян Масарик міг говорити такі нісенітниці; воно більше подобає на видумку.

НОВИЙ РЕЙД НА ЦЕНТР НІМЕЦЬКОГО ЛЕТУНСЬКОГО ПРОМИСЛУ.

Подають, що велика сила американських важких бомбовиків перебилася через велику силу німецьких боєвиків та збомбардувала знову Бруневік, у котрому концентрується німецький промисел виробу літаків.

Повітряні бої тягнулися на просторі 300 миль. В них американці збили 84 німецькі літаки. Наші втрати виносять 29 бомбовиків та 8 боєвиків.

У той самий час американські важкі бомбовики били теж по нацистичних летнищах у Ґілсе й Рієні, під Ротердамом.

ЧЕРВОНА АРМІЯ РОЗБИВАЄ НІМЦІВ, ЗАХОПЛЕНИХ У ПАСТКУ ПІД КОРСУНЕМ.

Советські військові частини взялися до систематичного винищування сто тисячів німців, пійманих коло Корсуня у закруті Дніпра. Вони відтинають від цілости менші частини й вибивають їх. Бій розвивається на найбільшу битву від Сталінґраду.

ЛИНКОЛН І КОСЦЮШКО.

Те, що Линколн і Косцюшко родились одного дня, не зістало досі якслід використане польською пропаґандою. Має це направити бувший амбасадор до Польщі й її великий приятель, Вилїем С. Булит, що буде говорити 12. лютого через радіо про „спільні ідеали Америки і Польщі".

Таке пишуть польські ґазети.

РАХУЄТЬСЯ З ПОЛЬСЬКИМИ ГОЛОСАМИ.

Конґресмен Ф. Ж. Філбин запевнив листом М. Ф. Венґжинка, що „має багато виборців польського походження, що глибоко заінтересовані" вирішенням справи східних границь Польщі. Конґресмен каже, що коли іде про нього, то „він не думає закладати на шию Польщі друге ярмо". Дораджує, щоб ту справу добре „витолкувати американському народови", а тоді, як виходилоб, справа буде вирішена по думці поляків.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Памятати великого визвольника

Абрагама Линколна, якого уродини отсе святкуємо, звикли називати „визвольником". І він є ним у найширшому розумінню, а не тільки в тому, що визволював чорних невільників. Він визволював своїми думками ціле людство й то від усякої тиранії. Від тиранії над людською працею, від тиранії над людською думкою і людським віруванням, як і від тиранії, що походить збоку тих, що не визнають влади з народу, народом і для народу.

Линколн добре знав справжню суть свободи, як це пізнати хочби по його Балтиморській промові про різні поняття ось тих двох слів: свобода і тиранія.

Вівчар, казав тоді Линколн, що відігнав вовка, як хопив за горло вівцю, є для вівці спасителем і її визвольником, якому вона навіки вдячна. Та вовк бере ось того вівчара за такого, що нищить свободу. Це очевидне, казав Линколн, що вівця і вовк основно різняться в тому, як треба розуміти свободу.

У своїй промові в Едвардсвил, Линколн розважає, чи гармати та панцирники є справньою охороною свободи і незалежности. І приходить до заключення, що вони не є вистарчальні. Гармати і панцирники можуть в певних обставинах обернутись теж проти свободи, а стати в обороні тиранії. Але одинокою справжньою опорою свободи, казав Линколн, є та любов свободи, що її Бог вложив в наші душі.

Наша оборона перед тиранією, говорив Линколн, це той дух, що визнає свободу як спадщину по всіх людях, по всіх краях світа. Знищити цей дух, значить отворити двері деспотам. Нехтувати правами других, значить затрачувати ґенія своєї власної незалежности, а тим самим підготовляти прихід тиранів у власному краю.

В однім з листів Линколна читаємо, що як віримо, що „всі люди сотворені рівними", як ми це проголошуємо, то як можна держатись такої льоґіки, що „всі люди рівні крім муринів". Бо як допустимо таке розумовання, казав Линколн, то потім прийдуть додатки „крім чужинців, католиків", чи інші. А якби таке мало статись, пише Линколн, „то я волію перенестись до якогось такого краю, де не мають ніяких претенсій щодо цього, щоб любити свободу — наприклад — до Росії — де деспотизм можна брати таким, яким він є, без поганої домішки гіпокризії".

Як бачимо, слова Линколна не тратять і нині своєї актуальности, хоч вони були висказувані в інших обставинах. Очевидно, що Линколн мусів би нині змінити в дечому деякі погляди, як от на відносини в Росії й не міг би виключати тепер там гіпокризію. Та це не змінює його основних переконань про суть свободи. Ні час не змінює того всього, що він говорив про небезпеки, що загрожують свободі.

Линколна вважають в Америці й в світі „символем демократії". І то — за чистоту в його думанню і чистоту в його поступованню. Ось і тому за висказувані ним ідеї люди гинули під його проводом в його часах; за ті самі ідеї гинуть люди і в нинішних часах. І то всюди, по всіх краях.

Демократія Линколна є висказана дуже простими і короткими словами: Як не хотів би я бути невільником, так і не хочу бути паном. А хто з тим не годиться, той не є демократом — каже Линколн.

Прирівнаймо це тепер до теперішньої світової боротьби, в якій ми є по стороні демократії. Знаємо, що в тій боротьбі ми мусимо перемогти. І переможемо. Питання тільки, чи переможе теж і справжня демократія. Себто, чи переможе проста й ясна демократична фільософія Линколна, що змагає до цього, щоб у світі не було ні невільників, ні панів... І то не тільки між поодинокими людьми, але й між народами.

Ось цього надіються міліони поневолених від демократії, що тепер у боротьбі з грубою силою, з диктатурами і тоталітаризмами.

Линколн є нині ще більше актуальним, ніж ним був він у свої дні. За його ідеї іде боротьба всюди, в цілому світі. Коби хоч вони перемогли в світі в такій мірі, як перемогли в Америці, коли Линколн зводив боротьбу за них між своїми рідними на своїй землі. Хоч не перемогли вони і тоді вцілости, але таки перемогли настільки, що край зачав від цього часу скоро і дуже зростати в силу, в культурі й добробуті. Ось того самого треба тепер цілому світови. І воно моглоб статись, якщоб і у цій війні переміг дух Линколна.

З ПРОТИ-УКРАЇНСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ.

ОНА, що розсилає теж українською мовою свої новинки, часто інтерпретує справи з такого боку, як на них глядять Совети. Це відноситься в першу чергу до українських справ, а далі до югославських і т. п. Про український нарід дає ОНА нераз інформації, передавані в такий спосіб як та остання, що затитулована ось так: „Українці помагали німцям винищутати жидівське населення". А далі іде така новинка з Лондону: „Польський уряд в Лондоні подав до відома, що в зорганізованім тайними польськими організаціями бунті інтернованих жидівських вязнів в Собіборі згинуло дві сотні агентів Ґестапо й українських сторожів. В концентраційному таборі в Собіборі находиться екстермінаційний осередок, в якім німці винищують жидів. Там мало бути велике число українських поліцаїв і стражників, яких збунтовані жиди вибили доноги".

Питаємо: а польські поліцаї не могли там бути? Чи може хтось сказати, що їх нема в Польщі під Гітлером? І чи „поліцай" чи „ляндштурмак", що його звичайно вживають до такої військово-адміністраційної служби, відповідальний за націстівські морди? А як хтось з них винен і є українцем, то чи можна в такому випадку писати, що „українці помагали німцям винищувати жидівське населення"? Це не ґазетярська етика так писати! А пускається у світ ось такі „новинки", тільки на те, щоб шкодити українському імені. Бо якаж інша може бути причина?